

Elkis protingai – išvenk internetinių reklamų ir spąstų!

Spustelėk šiuos veikėjus ir atskleisk jų paslaptis!

**Atrask paslėptus
„nemokamų“
platformų įkainius**

**Saugokis
rinkodaros spąstų**

**Žinok savo
teises internete**

Paslėpti „nemokamų“ platformų įkainiai

Daugelis svetainių, socialinių tinklų platformų ir programėlių, pvz., „YouTube“, „Instagram“, „TikTok“ ar „Roblox“, atrodo visiškai nemokamos. Iš tiesų, **jos nėra nemokamos.**

Įmonės taiko gudrius sprendimus,
kad užsidirbtų pinigų.

Paslėpti „nemokamų“ platformų įkainiai

Internetinė reklama

Pinigai uždirbami pasitelkiant **reklamą** – prekės ženklas sumoka už reklamines žinutes ar filtrą žinučių programėlėje, pvz., „Snapchat“.

Asmeniniai duomenys

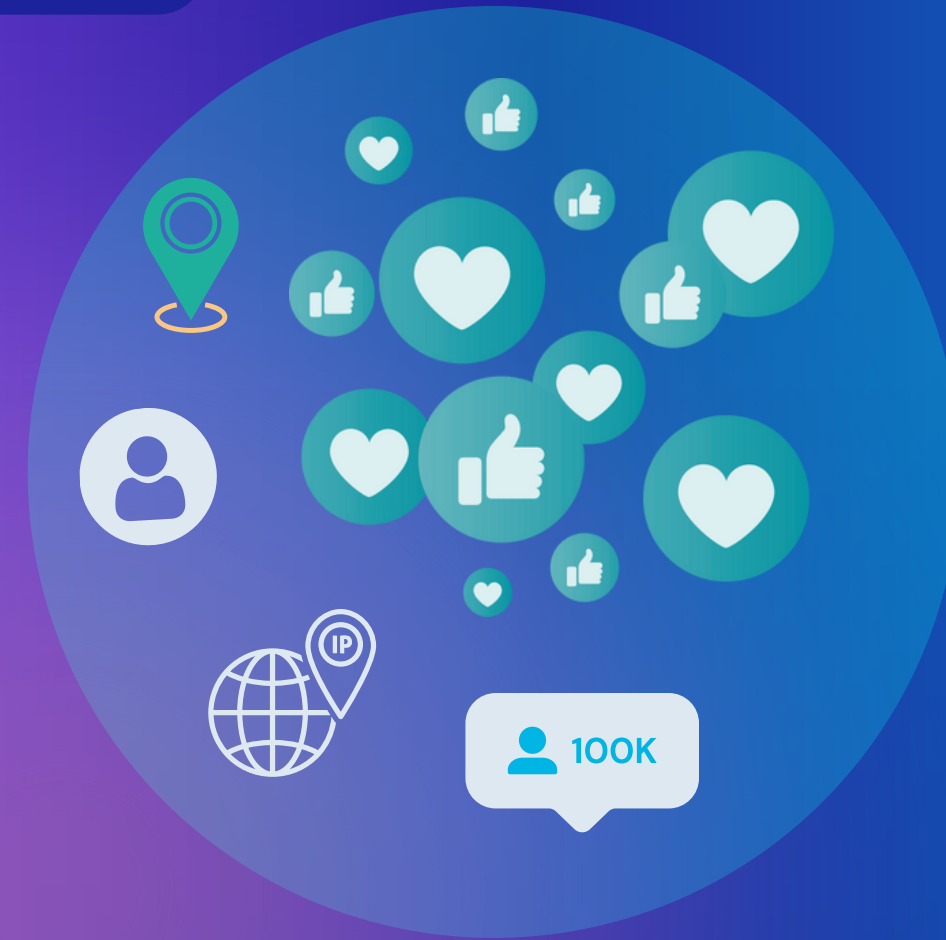
Be to, jos gali naudotis tavo **asmeniniais duomenimis** arba parduoti juos, pavyzdžiui, kad galėtų pasiūlyti tau reklamą ar įrašą, kuris tau patiks.

Įmonės tikisi, kad jei tau patiks reklama, tu pirksi jų produktą.

Paslėpti „nemokamų“ platformų įkainiai

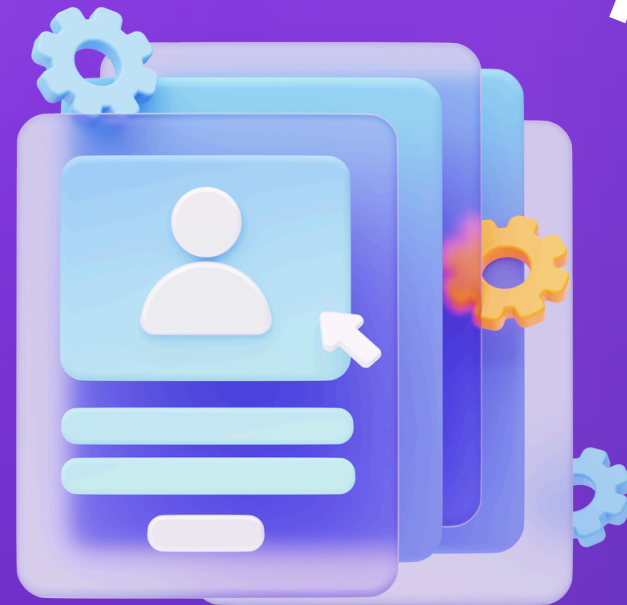
Taigi, kai tu lankaisi svetainėse ar naudojiesi programėlėmis, jos elgiasi kaip skaitmeniniai detektyvai.

Jos renka informaciją apie tave: **tavo vardą, amžių, pomėgius, patikusius įrašus, sekamas paskyras, vietą, atsiųstas nuotraukas** ir net tavo įrenginį.
Jos tarsi kuria tavo profilį po vieną dalelę.

Paslėpti „nemokamų“ platformų įkainiai

Tavo suasmenintas profilis

Įmonės dažnai reklamuojasi jauniems vartotojams, tokiems kaip tu. Kodėl? Na, jūs turite ypatingų galių:

kišenpinigių, kuriuos galima išleisti internete

gebėjimą įtikinti tėvus, ką pirkti

Piniginiai reikalai: nuomonės formuotojai

Nuomonės formuotojai, kuriuos seki internete, pavyzdžiui, platformose „YouTube“ ar „TikTok“, kartais **gauna pinigų**, kad kalbėtų apie produktus (drabužius, odos priežiūros priemones, žaislus, maistą ir kt.), renginius ar kelionių kryptis.

Daugelis nuomonės formuotojų tau nesako, kad tai reklama (nors turėtų!). Jie sukuria įspūdį, kad tiesiog dalijasi savo nuoširdžiomis mintimis!

Saugokis rinkodaros spąstų

Piniginiai reikalai: žaidimai

Skaitmeniniame pasaulyje smagūs žaidimai ir virtualių susitikimų platformos (pvz., „metaverse“) gali slėpti reklaminius skelbimus.

Pastebėsi tuos, kurie tikrai akivaizdūs, pvz.

iškylantys reklaminiai skelbimai

Kiti gali būti mažiau pastebimi, pvz.

reklaminės lentos ar aplinkos staigmenos

Patarimas Nr. 1

Paklausk savęs

- Ar šiuo įrašu bandoma man ką nors parduoti?
- Ar ši informacija skamba patikimai?
- Kiek tai kainuoja „tikrais“ pinigais?

Patarimas Nr. 2

Pasikeisk nustatymus

- Pasirink tinkamus privatumo nustatymus telefone, programėlėse bei žaidimuose.
- Kai kur gali pasirinkti, kad nerodytų reklaminių skelbimų, pavyzdžiui, kai užsiregistruoji arba sumoki vieną kartą.
- Gali išjungti suasmenintus pasiūlymus, kad pakeistum nustatymus, kokie įrašai bus tau rodomi.

Patarimas Nr. 3

Įvertink savo išlaidas

- Aptark išlaidas internete su savo tėvais arba suaugusiuoju, kuriuo pasitiki.
- Sužinok, ar kainos nurodytos virtualia ar realia valiuta.
- Prieš ką nors pirksdamas, palygink ir sužinok „tikrąją kainą“.

Patarimas Nr. 4

Rūpinkis savo duomenimis

- Susipažink su visų naudojamų platformų taisyklėmis ir sąlygomis.
- Paprašyk informacijos iš įmonių, kurios renka tavo duomenis
- Paprašyk jų ištaisyti ar ištrinti tavo duomenis arba nustoti jais naudotis rinkodaroje.

Tu, kaip jaunas žmogus, turi teisę

Žinok savo teises internete

1 Mėgautis internetu, dalytis informacija, žiūrėti įdomų turinį ir žaisti žaidimus be erzinančių skelbimų.

2 Saugiai tvarkyti asmeninius duomenis socialiniuose tinkluose, programėlėse ir žaidimuose.

3 Būti apsaugotam nuo komercinio išnaudojimo socialiniuose tinkluose, programėlėse ir žaidimuose.

4 Išsakyti savo nuomonę, kai kuriamos naujos internetinio pasaulio taisyklės ir nauji įrankiai.

5 Pasiskųsti, jei tavo teisės pažeidžiamos.

Tai reiškia, kad įmonės negali bandyti tavimi manipuluoti ar daryti įtakos, kad tau pačiam būtų sunku pasirinkti, pavyzdžiui, perkant ką nors žaidime.

Nuomonės formuotojai ir įmonės turi laikytis taisyklių

Žinok savo teises internete

Nuomonės formuotojai turėtų:

Neslėpti reklaminių skelbimų

Rodant reklaminius skelbimus vaizdo įrašuose ar nuotraukose turi būti nurodyta, kad tai reklama. Galima pridėti žymę #reklama arba #skelbimas, nurodyti prekių ženklus arba pasinaudoti pranešimu programėlėje.

Įmonės turėtų:

Saugoti tavo duomenų privatumą

Naujos ES taisyklės neleidžia internetinėms platformoms rodyti tau skelbimų pagal tai, ką apie tave žino.

Saugoti tavo informaciją

Įmonės turi apriboti renkamų asmens duomenų kiekį, ypač jei juos naudoja rinkodarai.

Įmonės neturėtų:

Žaisti su tavo emocijomis

Įmonės negali imtis gudrybių, dėl kurių tu jaustumesi blogai ar nejaukiai, siekdamas priversti tave pirkti jų produktus.

Daryti tau spaudimo

Reklaminiai skelbimai neturėtų versti tavęs pirkti daiktų arba prašyti jų iš savo tėvų. Žaidimuose negalima taikyti atgalinės atskaitos laikmačių ar skubių pasiūlymų.

Pranešk apie nesaugų turinį

- Pranešk apie bet kokį turinį, kuris tave neramina ar, tavo manymu, gali būti žalingas.
- Aptark šias situacijas su žmogumi, kuriuo pasitiki.

Jeigu manai, kad tavo teisės pažeidžiamos, kreipkis į savo šalies Saugesnio interneto centrą, kad jis padėtų tau pranešti arba susisiekti su reikiama institucija.

